

בית הכנסת "הר חורב"

הסיור המסורתי בעקבות לוחמים יום הזיכרון תשפ"ד

לחברים ובני משפחותיהם שלום וברכה!

כמדי שנה ב-38 השנים האחרונות, אנו ממשיכים בע"ה לקיים ביום הזיכרון הקרוב את סיורנו המסורתי באתרי לחימה וקרבות בהדרכת ישראל קצובר.

במלאת 76 שנה למדינה, ועל רקע היותנו בעיצומה של מלחמה, עם חללים רבים ונפגעים, הדומה לא במעט לימי מלחמת העצמאות, נצא הפעם לסייר בבית הקברות הצבאי בקריית ענבים, דקות בודדות מירושלים. בית קברות ייחודי והיסטורי בכל מדינת ישראל, לו סיפור מיוחד ומרשים, כמו הסיפור שיש לכל אחד מן הטמונים בו. זהו אולי בית הקברות היחידי בעולם, שבו לא מעט מהקבורים בו, חפרו במו ידיהם, עם שחר היום את קבריהם, ומהמקום יצאו למלחמה, שרבים מהם כבר חזרו ממנה ללא רוח חיים, ונטמנו בקברים הטריים אותם הם עצמם חפרו, כמה שעות קודם לכן. אחד מבתי הקברות השמורים והיפים בישראל, חוויה ייחודית למבקרים בו.

קריית ענבים יושבת על הגבול בין שבטי יהודה ובנימין ובסמוך אליה השיבו הפלישתים את ארון ברית ה' שלקחו בשבי, ומשם העלה אותו דוד המלך לירושלים.

קריית ענבים הוא הקיבוץ הראשון שהוקם בהר, והחמישי בארץ. בימי העות'מאנים התעניינו יהודיים ברכישת קרקעות בקרבת ירושלים בשאיפה ליצור רצף יהודי בין השפלה לבירה. אך רק ב-1920 רכשה הקק"ל את אדמות "דילב", (דולב, בערבית) ועל חלקה זו הוקם הקיבוץ. המתחרים לרכישה היו חרדים ממאה שערים שלא זכו במכרז. השנים הראשונות היו קשות. בלא מים ועם מחלות ותמותה, לצד תקיפות מכיוון ערביי הסביבה. במאורעות תרפ"ט נחרבו חולדה והרטוב על ידי פורעים ערבים. אך קריית-ענבים עמדה בהתקפות עליה. בשל כך, ובשל מיקומה הגאוגרפי הנסתר, בחרו ההגנה והפלמ"ח, בקריית ענבים לבסיס המרכזי באזור. בתש"ח מילא הקיבוץ תפקיד חשוב באכסון לוחמי הפלמ"ח, ולאחר מכן צה"ל. בנוסף, היה הקיבוץ נקודת יציאה לקרבות הרבים שהתחוללו באזור; רבים נפלו בסביבתו במאבק על פתיחת הדרך לירושלים, ונטמנו בבית הקברות שבמקום. באמצע 1948 התקיף הלגיון הירדני את קריית ענבים והגיע לגדרות היישוב. לאחר קרב קשה נבלמו הירדנים כקילומטר מצפון ליישוב, שם נקבע קו הגבול בין ישראל לירדן.

במקום קבורים וותיקי הקיבוץ לצד לוחמי הפלמ"ח, ומעט מחטיבת עציוני. כמו כן נטמנו בו, רבים מאלו שנפלו בקרבות המרים על פריצת הדרך לירושלים, וכן חללי צה"ל משנים מאוחרות יותר. את סיפוריהם המדהימים נשמע בעת סיורנו במקום.

וכאמור, במרכז הקיבוץ ובמוקד חייו, בית הקברות הקטן יחסית, עם סיפור גדול ומיוחד, שלמרות היותו ממוקם על אם הדרך מירושלים לשפלה ומהשפלה לבירה, דרך שכולנו נעים בה חדשות לבקרים, מעטים ביקרו בו, ועוד פחות מכך התוודעו להיסטוריה המיוחדת שלו, ושל תולדות סביבתו. חבל להפסיד ביקור מיוחד זה.

הביאו עמכם את "הדור הצעיר" שלא ידע את הימים ההם. המסלול קל ונגיש לכול. ניפגש אי"ה ביום שני ה' באייר תשפ"ד (13.5.2024) בשעה 15:15 בדיוק, בשערי הכניסה לבית הקברות, והשתדלו להגיע ברכבים מלאים עם חברים, שכן מספר מקומות החניה שם מצומצם, (ואם יש לכם כסאות טיול מתקפלים, הביאום עמכם), ומשם נצעד בעקבות הלוחמים וסיפוריהם, ולזכרם.

